

**АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ
З ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА****ACTUAL ASPECTS OF INTERACTION OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE
WITH CIVIL SOCIETY ON THE BASIS OF PARTNERSHIP**

Ковбаса В.М., к.ю.н.,

доцент кафедри загальноправових дисциплін

*Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Кусько Р.В., викладач кафедри загальноправових дисциплін

*Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Дрозд Т.В., викладач кафедри загальноправових дисциплін

*Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

У статті досліджено сучасний стан, перспективи взаємодії Національної поліції України з населенням на засадах партнерства та проаналізовано нещодавно запроваджені проекти, мета яких є ефективне виконання покладених державою завдань, насамперед, пов'язаних з охороною найвищих цінностей держави, до яких відноситься людина, її права і свободи. Діяльність поліції, заснована на плідній співпраці з населенням, громадянами та спрямована на запобігання правопорушень і злочинів, є нагальною потребою сьогодення. Одним зі способів вирішення цього завдання є впровадження новітніх методів роботи, які вже апробовано країнами Європейського союзу й отримано позитивні результати, та вдосконалення взаємодії Національної поліції з населенням, що є запорукою зростання довіри населення та визначено основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції загалом.

Взаємодія та координація є необхідною та важливою частиною роботи, у сферах забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Практика співпраці поліції з населенням на засадах партнерства є особливо дієвою, що вже не раз доведено успішно реалізованими зарубіжними проектами. Впровадження напрацьованих зарубіжними демократичними державами механізмів співпраці поліції з громадою зробить зрозумілішою для населення саму специфіку роботи поліції та сприятиме створенню її позитивного іміджу. Цей амбітний інструмент вдосконалення механізму взаємодії Україна має взяти на озброєння.

Ефективна співпраця поліції і населення на засадах партнерства підвищить рівень прозорості та відкритості роботи правоохоронних органів, сприятиме організації більш плідної комунікації, допомагатиме виявленню проблемних питань у застосуванні поліцейської діяльності та знаходженню шляхів їх вирішення та стане гарантією зростання якості роботи загалом і реалізації покладених державою задач. Наближення української поліції до стандартів європейських держав є одним із важливих етапів побудови України нового зразка – демократичної держави з безпечним суспільством, в якій поліція «з народом» на всіх напрямках своєї діяльності.

Ключові слова: Національна поліція України, поліцейський офіцер громади, взаємодія, євроінтеграція, community policing, партнерство.

The article examines the current state, prospects of interaction between the police and the public on a partnership basis and analyzes the implementation of projects for the effective implementation of tasks. Police activities, based on cooperation with the population, citizens and aimed at preventing offenses and crimes, are an urgent need today. One of the ways to solve this problem is to improve the interaction of the police with the population, which is the key to public confidence in the police.

Cooperation and coordination is a necessary and important part of the work of the National Police in the areas of protection of human rights and freedoms, interests of society and the state, combating crime, maintaining public safety and order. The practice of police cooperation with civil society is particularly effective, as has been proven many times by successfully implemented foreign projects. Police coordinated in the interests of society will bring law enforcement agencies closer to European standards, focused on providing services to the population and observing the principles of protection of human rights and freedoms.

Implementation of the mechanisms of police cooperation with the community, developed by foreign democratic states, will make the very specifics of the police's work clearer to the public and will contribute to the creation of its positive image. Ukraine should adopt this ambitious tool for improving the interaction mechanism.

Effective cooperation between the police and civil society will be the key to increasing the quality of law enforcement, strengthening confidence in the state. Bringing the Ukrainian police closer to the standards of European states is one of the important stages in building a new model of Ukraine – a democratic state with a secure society, in which the police "with the people" in all areas of its activities.

Key words: National Police of Ukraine, community police officer, interaction, Community policing, partnership.

Постановка проблеми. Взаємодія сектору безпеки і оборони з населенням на засадах партнерства для України є принципово важливою в умовах воєнного стану. У рамках реформи правоохоронної системи посилення такої взаємодії стало новим кроком у визначенні правових засад діяльності Національної поліції. Цей принцип базується на європейському поліцейському досвіді, де уже сформовані стійкі і ефективні традиції «community policing» – поліція орієнтована на громаду.

Новітній підхід повністю соціально переорієнтував поліцію, а також він спонукає до налагодження тісної співпраці з населенням на засадах партнерства, орієнтує на інтереси громади, підвищує рівень довіри населення

до поліції, що визначається основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів Національної поліції.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Дослідження правової проблематики реалізації взаємодії населення на засадах партнерства відображалось в працях таких учених, як: О. Ф. Андрійко, О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, В. В. Білоус, С. Г. Братель, В. І. Варивода, В. О. Заросило, Н. Р. Нижник, Р. А. Калюжний, В. К. Колпаков, Я. Ю. Кондратьєва, А. Т. Комзюк, С. Ф. Константінова, В. А. Куліков, М. В. Лошицький, Н. П. Матюхіна, О. М. Музичук, В. П. Петкова, О. С. Проневич, О. П. Рябченко, В. К. Шкарупа,

О. С. Юнін, О. Н. Ярмиш та інших. Вклад цих праць в науковий розвиток є очевидним та їх аналіз засвідчує необхідність наукового осмислення та налагодження плідного зв'язку з громадськістю.

Мета наукової статті полягає в аналізі та визначенні актуальних напрямів взаємодії Національної поліції з інститутами громадянського суспільства та населенням, для усунення теоретичних і практичних прогалин.

Викладення основного матеріалу. Прийнятий у 2015 році Закон України «Про Національну поліцію» став доказом вибраного Україною курсу інтеграції в європейське співтовариство. Найвищою цінністю кожної демократичної держави є людина, її права і свободи. Гарантії недоторканності прав і свобод людини визначають зміст і напрям діяльності сучасної Української держави [2, 8]. Ці засади було законодавчо визначено як основні при формуванні завдань і задач, які має по собі виконувати сучасна Національна поліція України. Так, статтею 1 Закону України «Про Національну поліцію» визначено, що Національна поліція України (поліція) є центральним органом виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку [1]. Тобто першим і основним завданням Національної поліції України являється охорона прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, забезпечення публічного порядку і публічної безпеки, протидією злочинності та наданням в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [1, 3].

Неспинний розвиток демократії та обраний Україною курс інтеграції до європейської спільноти визначив основні напрями реформування поліції та сформував абсолютно нові принципи її діяльності. Одним із цілковито нових принципів реалізації поліцією своєї діяльності є взаємодія з населенням на засадах партнерства. Цей принцип закріплено у другому розділі Закону України «Про Національну поліцію» та ним визначено, що діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці і взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб [1, 10]. Проведення реформи, зміна законів, оновлення кадрів та посилення потенціалу громад дають можливість говорити про необхідність налагодження діалогу між населенням та правоохоронцями, побудови співпраці для захисту та посилення безпеки як на місцевому рівні, тобто у кожній окремій громаді, так і загалом на теренах усієї нашої держави [5, 12].

Принцип взаємодії з населенням на засадах партнерства суттєво відрізняє чинний Закон України «Про Національну поліцію» від Закону України «Про міліцію», та означає, що центральний орган виконавчої влади формує свою діяльність у тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб. З метою визначення причин та умов учинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад. Рівень довіри населення є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції [1, 6].

У статті «Теоретико-прикладні засади розвитку поліцейської діяльності у країнах світу» зазначається, що соціальний рейтинг поліції служить найбільш об'єктивним критерієм визначення ефективності її діяльності [4].

На сьогодні актуальним є створення умов за яких населення буде більш обізнане про специфіку діяльності Національної поліції та налаштовано на плідну співпрацю. За таких умов населення буде розуміти ті завдання, які покладено на правоохоронців, відчувати певну спільну відповідь

дальність за розбудову як дієвої правоохоронної системи, так і держави в цілому в дусі європейських демократичних цінностей. Для впровадження такої системи в організацію роботи поліції перш за все необхідно налагодити плідний діалог з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства. Цей діалог сприятиме підвищенню рівня довіри та є необхідним для створення позитивного іміджу поліції. Також варто зазначити про необхідність підвищення рівня професіоналізму та культури поліцейських, їх ділових та особистих якостей; удосконалення самої правоохоронної системи і законодавчої бази; дотримання принципів відкритості і прозорості у роботі поліції; об'єктивного та своєчасного висвітлення засобами масової інформації результатів та особливостей діяльності; формування у громадян нового світогляду в форматі зацікавленості щодо забезпечення публічного порядку і публічної безпеки в суспільстві.

Як зауважив С. Шевченко, покращення взаємодії поліції з населенням являється основою підвищення довіри громадян як до правоохоронних органів, так і до влади взагалі. Використання позитивного зарубіжного досвіду участі громадян у правоохоронній діяльності забезпечить покращення якості співпраці, та надасть реальну можливість підвищення рівня ефективності діяльності шляхом уведення в роботу практично апробованих моделей співпраці поліції з громадою, що використовуються у поліцейській практиці зарубіжних країн. Використання механізмів співробітництва з населенням це нагальна потреба сьогодення [2, 11].

На теперішній час стан організації взаємодії поліції з населенням потребує вдосконалення та має певні проблемні питання, які перешкоджають налагодженню продуктивної співпраці. На разі не збудовано єдиної інформаційної системи яка б містила певні правові знання, роз'яснення нормативно-правових актів та особливостей роботи поліції, надавала б населенню доступ до результатів роботи, виконувала функції громадського контролю, інформувала про розкриті резонансні правопорушення та результати застосування певних поліцейських заходів. Така система могла б стати потужною інформаційною платформою для здійснення діалогу з населенням, слугувала б джерелом зворотного зв'язку, отримання інформації щодо проблемних питань пов'язаних з діяльністю поліції та інших питань, які турбують громаду, місцем надання громадянами пропозицій щодо удосконалення роботи поліції і правоохоронної системи в цілому.

Питання налагодження комунікації між поліцією й населенням для реалізації принципу взаємодії на засадах партнерства потребує удосконалення і опрацювання. На теперішній час відсутність належно розробленого алгоритму діалогу й обміну інформацією негативно впливає на рівень довіри населення та унеможливує процес формування у громадян відповідальності і відчуття особистої причетності до забезпечення правопорядку в нашому суспільстві. Вирішення цих та інших проблемних питань, пов'язаних з застосуванням принципів діяльності поліції потребує єдності зусиль науковців і практичних працівників для вироблення дієвих алгоритмів, що реалізують всі завдання покладені державою на органи Національної поліції. Країни демократичного світу також мають певний позитивний досвід формування правоохоронної системи і цей досвід потрібно вивчати, брати на озброєння корисні його напрацювання та продовжувати вдосконалення правоохоронних органів [7, 9, 13].

Принципово новим аспектом реформування Національної поліції України стало запровадження проекту «поліцейський офіцер громади». Мета цього проекту забезпечити кожну об'єднану територіальну громаду окремим офіцером поліції, який проживатиме та працюватиме на території цієї громади. Головне завдання проекту сформувати абсолютно новий для України підхід до

розуміння самої поліцейської діяльності, оскільки такий поліцейський офіцер перш за все є частиною територіальної громади і його нагальна задача враховувати потреби місцевого населення, контактувати з мешканцями, розуміти їх проблеми та шукати шляхи їх вирішення, запобігати вчиненню правопорушень, щоденно контролювати забезпечувати публічний порядок і безпеку на ввіреній території та організовувати співпрацю з населенням на засадах партнерства.

Загалом на поліцейського офіцера громади покладеється великий обсяг повноважень пов'язаних не тільки із забезпеченням публічної безпеки і порядку, а й з установами осіб, які вчинили правопорушення; виявленням причин і умов їх вчинення; проведенням профілактичної роботи; своєчасним реагуванням на звернення громадян про вчиненні правопорушення та інші події; здійсненням проваджень у справах про адміністративні правопорушення; виявленням такого негативного явища як насильство в сім'ї та застосуванням заходів впливу до осіб, які його вчиняють; здійсненням контролю за дотриманням громадянами правил зберігання, носіння або перевезення зброї та спеціальних засобів індивідуального захисту; адміністративним наглядом за особами, звільненими з місць позбавлення волі; забезпеченням виконання судових рішень, тощо.

Впровадження проекту поліцейський офіцер громади на всій території України наблизить органи Національної поліції до сучасного європейського зразка, орієнтованого на надання послуг населенню та дотримання захисту прав людини, сприятиме організації більш продуктивної комунікації, допомогатиме виявленню проблемних питань у застосуванні поліцейської діяльності та знаходженню шляхів їх вирішення. Взаємодія з населенням на засадах партнерства надаватиме можливість впроваджувати програми правового виховання населення, проводити роз'яснювальні роботи, пропагувати правові знання в освітніх установах, у видавничій діяльності, засобах масової інформації [6].

Діяльність у форматі співпраці спонукатиме більш ефективно здійснювати свою правоохоронну функцію та діяти на засадах відкритості і прозорості, підвищить рівень професійної компетентності та покращить результати діяльності, що призведе до створення сталого позитивного іміджу поліції. Внаслідок більш тісної комунікації та взаємодії з населенням, громада краще розумітиме особливості поліцейської діяльності, її повноваження та визначені законом права та обов'язки.

Висновки. Налагодження безпосереднього та довготривалого зв'язку поліції з населенням підвищить рівень свідомості громадян, позитивно вплине на їх правову обізнаність, налаштує на «режим співпраці» та попередить більшу частину правопорушень. Практика співпраці поліції з населенням є особливо дієвою, що вже не раз доведено успішно реалізованими зарубіжними проектами. Цей амбітний інструмент вдосконалення механізму взаємодії Україна має взяти на озброєння.

Запровадження в діяльність Національної поліції інноваційних форм і методів роботи перш за все повинно бути орієнтовано на налагодження та удосконалення співпраці поліції з громадськістю. Скоординована на інтереси суспільства поліція наблизить органи правопорядку до європейських стандартів, орієнтованих на надання послуг населенню та дотримання принципів захисту прав і свобод людини. На разі проект «Поліцейський офіцер громади», та інші новітні методи роботи сучасної поліції, є одними з основоположних факторів формування безпечного та захищеного суспільства, як у кожному окремому регіоні, так і у державі в цілому.

Ефективна співпраця поліції і населення стане запорукою зростання якості роботи правоохоронних органів та реалізації покладених державою задач. Наближення української поліції до стандартів європейських держав є одним із важливих етапів побудови України нового зразка – демократичної держави з безпечним суспільством, в якій поліція «з народом» на всіх напрямках своєї діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-4. Ст. 379.
2. Шевченко С. Особливості взаємодії Національної поліції з громадськістю в процесі забезпечення публічного порядку. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 6. Т. 2. С. 162-168.
3. Ковбаса В., Кусько Р., Дрозд Т. Дотримання Національною поліцією прав людини в умовах військової агресії. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С. 245-247. URL: http://lsej.org.ua/7_2022/56.pdf
4. Юнін О., Лошицький М. Теоретико-правові засади розвитку поліцейської діяльності у країнах світу. URL: <http://baltijapublishing.lv/otpr/index.php/bp/catalog/download/190/5230/10991-1?inline=1>.
5. Проект «Поліцейський офіцер громади». URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/nacpoliciya-rozvivatime-proekt-policejskij-oficer-gromadi-igor-klimenko>.
6. Кусько Р., Дрозд Т. Реалізація принципів верховенства права та взаємодії з населенням на засадах партнерства в діяльності Національної поліції. *Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів*: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 25 лютого 2022 р.), Дніпро: ДДУВС, 2022. – С. 430-432.
7. Nalyvaiko, L., Chanysheva, G., Kozin, S. Remuneration Of Public Servants In The Federal Republic Of Germany. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. №4 (5). P. 228-232.
8. Kondratiuk O., Fedchak I., Lepekha O., Senyk S., Marets B. War on crime: From passive behaviour of an undercover agent to active forms of covert influence on accomplices of criminal activities. *Philosophy, economics and law review*. 2021. Volume 1. №. 2. P. 150-172.
9. Nalyvaiko L., Marchenko O., Ilkov V. Conceptualisation of the Phenomenon of Corruption: International Practices and Ukrainian Experience. *Economic Annals-XXI*. 2018. № 172 (7-8). P. 32-37.
10. Tertyshnik V., Fomenko A. Legal assistance and protection in criminal proceedings: international standards and integrative doctrine. *Philosophy, Economics and Law Review*. – 2021. – Volume 1, no. 2. – С. 123-133.
11. Хорт І. Модель поліцейської діяльності, орієнтованої на безпеку громади (community policing). *Publishing House «Baltija Publishing»*. 2022. № 2. С. 82-86.
12. Minakova Ye, Nalyvaiko I. Application of mediation in the resolution of public legal disputes with the participation of local governments. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2022. № 3 (47). С. 223-227.
13. Nalyvaiko L. R., Chepik-Tregubenko O. S. Main Directions of Effective Interaction of Public Authorities and Institutes of Civil Society/ Legislation of EU countries: history, shortcomings and prospects for the development: collective monograph // Frankfurt (Oder): Izdevnieciba «Baltija Publishing». 2019. P. 197-214.